

Oppsummering v/styreleder, professor Petter Aaslestad

Kjære kolleger;

Dette innlegget blir ikke en konferanseoppsummering, men må forstås som styreleders refleksjoner ved konferanseslutt.¹

Også i går hørte jeg - faktisk mer enn én gang – at enkelte innledere stilte seg undrende til at NOKUT nå er lovpålagt den doble oppgaven med å drive kontroll *og* videreutvikling.

Dette er jo gammelt nytt, og min velvillige tolkning av denne halsstarrige undring er at disse tvilende innlederne ikke hadde fått korrigert sine innlegge etter NOKUT-direktørens innledningsforedrag. For i hans innledning går fikk vi en glimrende todimensjonal fremstilling av denne dobbeltheten (og jeg vil gjerne at vi ser på den én gang til).

Hvordan kan NOKUT bidra til kvalitet på høyt internasjonalt nivå?

¹ Den muntlige syntaksen er ikke endret i denne skriftlige versjonen.

Det bedrives *kontroll* for å sjekke at man når opp til *lista* (NOKUT arbeider med minstestandarder i sine akkrediteringer). Når man først har nådd opp til denne minstestandardlista, så overtar *utviklingsfunksjonen* videre oppover mot det høye internasjonale nivået. (Ved siden av dette, på høyre side i bildet, utenfor lista, driver NOKUT også utvikling for sektoren med analyse og utredninger, som også skal bidra til å drive utdanningene mot toppnivået.)

En av vinnerne av Utdanningskvalitetsprisen, Gunnar Bjune deltok i plenumsdebatten i går, og høstet spontan applaus fra salen for sin kritikk av det teknokratiske språket som sektoren og denne konferansen ligger under for. Lignende kritikk hørte jeg også i mingleområdene i går. Men akkurat denne plansjen til direktøren mener jeg går rett inn i kjernefeltene i den europeiske åndshistorien. Kanskje var det flere enn meg i går, under Mørlands presentasjon, som tenkte på sluttordene i Goethes *Faust*:

Wer immer strebend sich bemüht,
den können wir erlösen.

[Den som alltid streber videre,
den kan vi redde.]

Djevelen vinner som kjent veddemålet med Gud om Fausts sjel, dersom Faust en dag sier at nå vil jeg ikke videre, her er det deilig å være -. Men heldigvis for Gud, selv om det kan være nære på innimellom, så sier Faust aldri: ”her vil jeg være”; han fortsetter *hele tiden* sin søken, slik det europeiske kulturmennesket har sett seg selv gjøre i store perioder av historien og altså slik NOKUT forutsetter at de høyere utdanningsinstitusjonene gjør.

Vi vil jo ikke, i NOKUT, at institusjonene, i det de krabber over denne minstestandard,-akkrediteringslisten, at de da utbryter: ”så flott, vi greide det, her vil vi være!” – Nei, de skal strebe *alltid videre* – ellers er de fortapt og Djevelen kan innkassere sin seier. Dette ligger implisitt i lovteksten fra departementet og det ligger i NOKUTs virkelighetsforståelse. Kontroll og videreutvikling er de verktøy vi har fått tildelt for å bidra til å nedkjempe Mefisto.

Jeg skal jo ellers si meg enig med Bjune i at det teknokratiske språket av og til kan være en påkjenning, særlig når det i tillegg beheftes med forblommede *overdrivelser* om dette internasjonale toppnivået.

Etter diskusjonene i går sitter jeg igjen med et inntrykk av at det kan ha sneket seg inn en ørliten inkurie i selveste lovteksten. Med formuleringen: ”høyt,

internasjonalt nivå” (når jeg hører den muntlig) trodde jeg egentlig at vi mente ”høyt nivå som samtidig holder internasjonal standard”. Men det står dessverre i alle dokumenter: ”høyt internasjonalt nivå”, *uten* komma. Med komma er nivået høyt *og* internasjonalt, uten komma står det første adjektiv til [adjektiv + substantiv]; dermed er det internasjonale nivået også et *høyt* internasjonalt nivå – og det er jo noe ganske annet. Det synes rimelig å forvente av våre institusjoner er på et høyt nivå, som også tåler internasjonale sammenligninger. Men det er dessverre ikke det som står i loven! Jeg er ingen *korrektur-freak*, men kan ikke noen her – og nå ser jeg på departementetsbenken – snike seg inn og sette på plass dette kommaet, som vil få oss alle til å føle oss litt mer bekvemme i diskursen rundt vårt nivå?

Jeg kommer ikke til å gå inn i de enkelte bidragene fra denne konferansen, men jeg må få gi uttrykk for hvor imponert jeg i går ble av Kirsten Hofgaard Lycke: tenk hun har hatt energi til – en suite – å lese *et trettitalls strategiplaner* fra institusjonene.

Det som slo meg i hennes presentasjon var hvor lite institusjonene tenker på at de faktisk gjennom et slikt dokument profilerer seg *i forhold til hverandre*; det virket som om grunntanken var at nå skal vi vise oss selv og verden at vi er *lik* med alle andre!

Lycke kom også inn på hvor få parametre man har utviklet innenfor kvalitetsbegrepet. Hun gav et godt eksempel på det motsatte, ved en formulering som: ”..internasjonalt anerkjent for bruk av høyere utdanning som ledd i regional utvikling”. En glimrende formulering, men dessverre: den er altså fiktiv – ingen av institusjonene har så langt funnet på noe slikt.

Det er desto mer forbausende at ikke flere har funnet slike egne felt å bli internasjonalt gode på, når vi tar i betraktning den rike tradisjonen som finnes i vårt land i å konkurrere i grener som ingen andre fatter interesse for. For ikke unødige å fornærme noen, skal jeg ikke her ramse opp diverse obskure, særlig vinteridretter, men vi har altså talent i dette landet for å være internasjonalt ledende, uten å oppsøke *for* krevende konkurranse.

Jeg vil som sagt ikke gå nærmere inn på de ulike innleggene ellers fra konferansen – men jeg må innrømme at jeg både i går og i dag faktisk hadde lyst til å delta på *samtlige* parallellsesjoner. Det kan selvsagt forstås som om jeg nå har vært med så lenge at jeg har mistet enhver distanserende evne til denne sfæren, men jeg velger heller å tolke det som om NOKUTS arrangementskomité denne gangen har satt sammen et usedvanlig interessant program. Jeg må også få gi kompliment til samtlige foredragsholdere for poengterte og disiplinerte

innlegg, og som handlet om det man hadde avtalt på forhånd at de skulle handle om.

I 2009 arbeidet NOKUT frem en ny strategiplan. Den viktigste strategisk overordnede oppgaven i inneværende år er å revidere NOKUTs kriterier for akkrediteringer.

Dette er et veldig gjennomgripende arbeid, som setter fokus på hvilke faktorer vi regner som vesentlige for god utdanning. Det har allerede vært sagt under konferansen at NOKUT ønsker både et *forenklet* kriteriesett og et *tydeligere* skille mellom det viktige og det mindre viktige, noe som innebærer en mer helhetlig og hierarkisk oppbygging.

Personlig har jeg en forventning og en ambisjon om å få lukt vekt enkelte kriterieformuleringer som mine renhårede akademiske kolleger i lang tid har yndet å mobbe NOKUT med.

Men både det å forenkles og det å si at noe er viktigere enn noe annet, er svært krevende oppgaver.

NOKUT vil her forsøke å legge opp til en prosedyre noenlunde lik den vi benyttet under arbeidet med ny strategiplan: mer eller mindre uformell dialog med sentrale aktører som UHR, private høyskolars nettverk, studentorganisasjonene etc. Når jeg sier "forsøke å legge opp til" skyldes det lille forbeholdet at NOKUT som kjent i senere tid har fått seg pålagt stadig flere oppgaver, uten at økonomien er korrigert tilsvarende. NOKUTs styre har nå nylig sett seg nødt til å be direktøren ta opp vår økonomiske situasjon direkte med departementet.

Når det gjelder sektorens overordnede arbeid ellers fremover, vil vel dét ofte være preget av SAK-problematikk: samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon, - noe også Aftenposten grep fatt i, i dagens oppslag om konferansen vår. Jeg synes i den forbindelse at det er betimelig å minne om noe vår statsråd uttalte i Aftenposten tidligere denne måned, nærmere bestemt 14. april. Hun har der en gjennomgang av alle SAK-prosjektene som har fått støtte, men så sier hun avslutningsvis: "Dette er ikke kamper for å bli universitet. Det handler om å bli bedre. Hva de blir, er ikke så viktig som at de tilbyr en utdanning med høy kvalitet."

Det som er paradoksalt i disse SAK-tider er at de største institusjonene forfordes. Direktøren stilte i går det betimelige spørsmål: "Hvilke incitament gis det de største institusjonene for å bli bedre?" Jeg kan ikke helt se at det er noen, men vil la spørsmålet ligge her; bare understreke at statsråden med fokuset på viktigheten av å bli bedre skriver vår utdanningspolitikk inn det store

goethske humanistiske prosjektet som jeg refererte til tidligere. Og da bør denne oppsummerende refleksjon ikke trivialiseres videre.

Avslutningsvis vil jeg få gratulere NOKUTs direktør og hans dyktige stab med en usedvanlig vellykket konferanse. Med hånden på hjertet kan man denne gang – uten blygsel – si at det har vært kvalitet i alle ledd!

Takk for denne gang og vel møtt om et år!